

Political Economy

เศรษฐศาสตร์การเมือง บทที่ 6 ปัญหาของการศึกษาทางสังคมศาสตร์ของ
แนวคิดกระแสหลักเกี่ยวกับรัฐ การพัฒนา และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

1. รัฐกับการศึกษาแนวพหุนิยม (Pluralism)

2

- ▶ การครอบงำ / อิทธิพลของแนวคิดแบบพหุนิยม
- ▶ แนวคิดพหุนิยมทางการเมือง - เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าในสังคมจะต้องมีความแตกต่างกัน ซึ่งได้รับการพิจารณาว่าเป็นตัวแสดงของประชาธิปไตยสมัยใหม่เพื่อผลประโยชน์ของพลเมือง และเป็นรูปแบบอันเหมาะสมในการกระจายอำนาจในสังคม
- ▶ ในระบอบประชาธิปไตย แนวคิดพหุนิยมเป็นแนวทางชี้นำเพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขบนความขัดแย้งของผลประโยชน์ ความเชื่อและการใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้แนวคิดพหุนิยมแตกต่างจากแนวคิดรวมเข้าสู่ศูนย์กลาง เพราะแนวคิดพหุนิยมเชื่อว่าสมาชิกในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้ โดยมีการเจรจาอย่างสันติ

แนวคิดพหุนิยม (Pluralism)

3

1. สังคมเป็นอาณาบริเวณที่มีผลประโยชน์หลากหลายและขัดแย้งกันอยู่
2. ในการกำหนดนโยบายของรัฐนั้น รัฐต้องรับฟังข้อเรียกร้องของทุกกลุ่ม
3. ผลประโยชน์ของกลุ่มย่อมมีขนาดและปริมาณมากกว่าผลประโยชน์ของบุคคล
4. รัฐต้องเข้ามาแทรกแซง แก้ไข และจัดการปัญหาแทนเอกชน
5. การแทรกแซงของรัฐควรมุ่งทำให้เกิดการประนีประนอมผลประโยชน์
6. กลุ่มต่างๆ ควรมีช่องทางเข้าไปผลักดันนโยบายของรัฐ เช่น การเลือกตั้ง การล็อบบี้ (Lobbying) เป็นต้น

บทบาทของรัฐกับการศึกษาแนวพหุนิยม

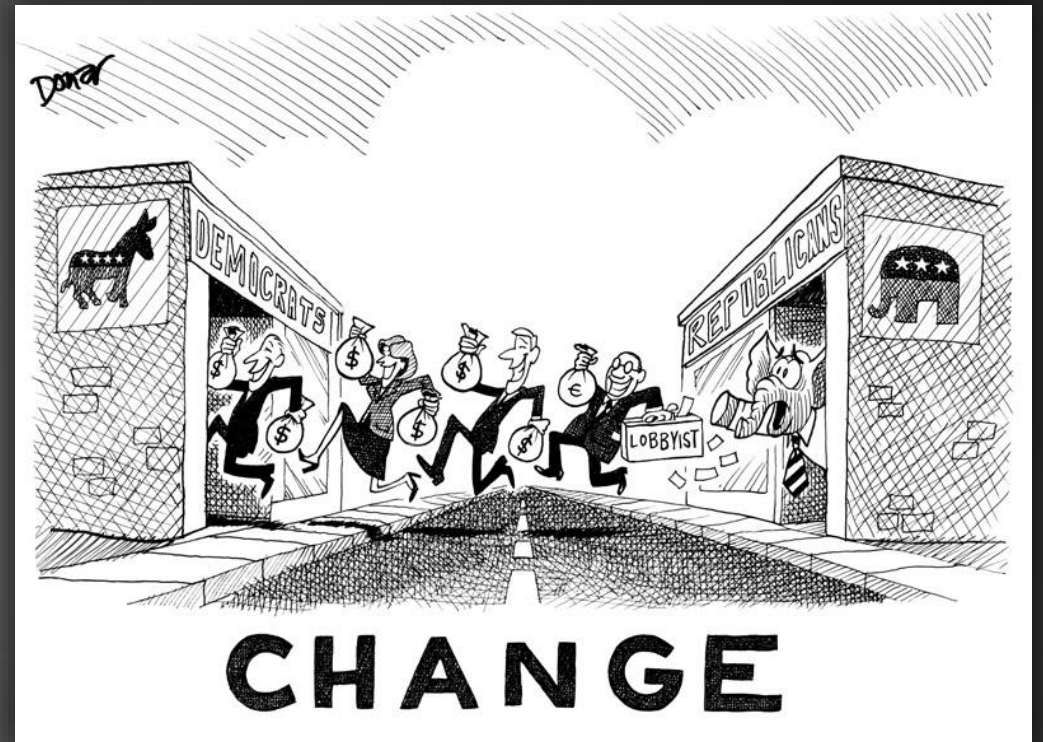
4

- ▶ ในความเป็นจริง อำนาจไม่ได้กระจายอยู่ตามกลุ่มต่างๆ แต่ตกอยู่ในเงื้อมมือของชนชั้นนำจำนวนน้อย (Elitism) และรัฐเองก็ถูกควบคุมโดยชนชั้นนำดังกล่าว
- ▶ บทบาทของรัฐ
 - ▶ แม้กลุ่มต่างๆ จะแข่งขันกันอย่างเท่าเทียมกันเพื่อใช้อิทธิพลต่อการทำงานของรัฐบาล แต่แท้จริงแล้ว อำนาจในการต้อนั้นกลับไม่เท่าเทียมกัน (สหภาพแรงงาน/กลุ่มทุน) อีกทั้ง การกระจายอำนาจก็เป็นไปอย่างจำกัด
 - ▶ ภาพของรัฐบาลคอยทำหน้าที่เหมือนกรรมการที่เป็นกลางนั้นไม่เป็นความจริง ความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคมนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันในการบริการที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จุดอ่อนของแนวคิดแบบพหุนิยม

5

- ▶ รัฐเองก็มีผลประโยชน์ของตัวเองที่จะต้องปกป้องและแสวงหา
- ▶ จุดอ่อนเหล่านี้ทำให้นักสังคมศาสตร์พยายามพัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับรัฐและบทบาททางเศรษฐกิจการเมืองของรัฐขึ้นมา ซึ่งต่างยอมรับว่ารัฐไม่ได้เป็นกลาง และปฏิเสธแนวคิดแบบพหุนิยมทั้งสิ้น

2. การพัฒนากับการศึกษาแนวคิดการทำให้ทันสมัย

6

- ▶ แนวคิดการทำให้ทันสมัย “**Modernization**” เป็นแนวคิดทางสังคมและวิธีการมองปัญหาแบบตะวันตก
- ▶ เชื่อในแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ทำให้สังคมซึ่งพัฒนาน้อยกว่ามีลักษณะเหมือนสังคมที่พัฒนามากกว่า จากสภาพดั้งเดิมหรือก่อนมีอุตสาหกรรม ไปสู่ภาวะทันสมัย
- ▶ เน้นการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่ไม่ซับซ้อน ไปสู่สังคมที่หลากหลาย และเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุโดยไม่คำนึงถึงปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์มาอธิบาย

การพัฒนากับการศึกษาแนวคิดการทำให้ทันสมัย

7

▶ ตัวแบบการพัฒนามีลักษณะดังนี้

1. ทุกสังคมจะพัฒนาไปในเส้นทางเดียวกันหมด
2. การพัฒนามีลักษณะเป็นกลุ่มก้อน เปลี่ยนแปลงครบทุกด้าน เช่น ระบบ ค่านิยม รูปแบบการปกครอง โครงสร้างชนชั้น เหมือนกันในทุกสังคม
3. สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงหรือไม่เปลี่ยนอยู่ที่สังคมเอง อาจจะเป็นเพราะมี โครงสร้างสังคมหรือวัฒนธรรมที่ไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง หรือขาดปัจจัยที่จำเป็น

▶ ข้อวิพากษ์วิจารณ์จากนักวิชาการ

1. แนวทางการศึกษาไม่เคยสนใจความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์
2. สมมุติฐานที่กล่าวว่าสังคมจะต้องพัฒนาไปในแนวทางเดียวกัน เป็นข้อสมมุติฐานที่ไม่มีพื้นฐาน
3. แนวคิดการทำให้ทันสมัยมักจะเชื่อว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากภายในของแต่ละสังคม หาได้เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกไม่
4. แนวคิดการทำให้ทันสมัยมีรากฐานจากความเชื่อในความเหนือกว่าของวัฒนธรรมแบบตะวันตก

3. เศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศกับการเมืองระหว่างประเทศ และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

- ▶ วิชาการเมืองระหว่างประเทศ (**International Politics**) อยู่ภายใต้การครอบงำของแนวคิดสังคมนิยม (**Realism**) ในขณะที่วิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ (**International Economics**) อยู่ภายใต้อิทธิพลของแนวคิดเสรีนิยมทางเศรษฐกิจ
- ▶ ทั้งสองวิชานี้ไม่ได้ให้ความสำคัญแก่กัน และแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด เนื่องจากมีแนวความคิดว่าการเมืองและเศรษฐกิจเป็นกิจกรรมที่สามารถแยกออกจากกันได้

เศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศกับการเมืองระหว่างประเทศ และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

10

- ▶ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองระดับโลกที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้ปัญหาด้านเศรษฐกิจเป็นเรื่องการเมืองระดับโลก กลายเป็นเรื่องที่ยากจะแยกออกจากกันไม่ได้
- ▶ ด้วยเหตุนี้ ถึงแม้ว่าวิชานี้ยังอยู่ในขั้นเริ่มต้นก่อตัวขึ้น แต่ก็ได้มีการพัฒนาทฤษฎีเศรษฐกิจการเมืองขึ้นมามากมาย โดยการศึกษาจะเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ เช่น การค้าระหว่างประเทศ การให้ความช่วยเหลือ และการลงทุนระหว่างประเทศ การจัดระเบียบเศรษฐกิจโลก บทบาทขององค์การเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และบรรษัทข้ามชาติ เป็นต้น